

*Библиотека
за етене*

АНТОН ПАВЛОВИЧ ЧЕХОВ

ЗА ДУШАТА

Разкази за живота

Издателство
ПАРИТЕТ

РУСКИ КНИГИ НА БЪЛГАРСКИ ЕЗИК

Антон Павлович Чехов. ЗА ДУШАТА. Разкази за живота.

256 стр.

Превод: Таня Балова; Пелин Велков; Петя Талева; Рачо Стоянов; Яна Загорчинова; Илиана Владова; Наташа Стоянова

Представените в този сборник разкази на Антон Чехов са за вярата, за смисъла на живота, за душевността, за смъртта, но основната сюжетна линия във всички тях е любовта. В разказите „Йонич“; „В морето“; „След театъра“; „Страхове“; „Тревога“; „Сън“; „По пътя“; „Дечурлига“; „Крадецът“; „Злосторник“; „Това беше тя“; „Жесток урок“ и др. Чехов пише за наглед дребни неща от битието на обикновените хора, но зад тази видима простота е скрита истинската същност на героите, техните сложни чувства, мисли, терзания и мечти. Чрез образите на своите герои авторът умело ни представя драмата и сложността на човешкото съществуване. С типичната си мека ирония, Чехов разкрива различни характери и качества, и не е трудно да се съгласим с твърдението на Максим Горки, че „в разказите на Чехов няма нищо, което да не се е случило в действителност. Неоспоримата сила на таланта му е именно във факта, че той никога не измисля герои и сюжети и не се опитва да описва несъществуващи в света неща...“

**За поръчки на книги от сайта
www.paritybg.com – 20% отстъпка!**

Всички права са защитени. Никаква част от тази книга не може да бъде възпроизведена в каквато и да е форма без писменото разрешение на притежателя на авторските права.

ISBN 978-619-153-443-2

СЪДЪРЖАНИЕ

ПИСМОТО	5
СЛЕД ТЕАТЪРА	23
В МОРЕТО (Разказът на един моряк)	28
ТОВА БЕШЕ ТЯ!	34
СТРАХОВЕ	43
КРАДЕЦЪТ	53
КАЗАКЪТ	60
СТУДЕНТ	69
ЛИСТ	76
ПРОСЯК	80

Таня Балова

ЙОНИЧ	89
-------------	----

Пелин Велков

ЖЕСТОК УРОК	121
-------------------	-----

Петя Галева

ТЪРЖЕСТВОТО НА ПОБЕДИТЕЛЯ	125
---------------------------------	-----

МЪКА	131
------------	-----

ЗЛОСТОРНИК	140
------------------	-----

ДЕЧУРЛИГА	147
-----------------	-----

ТРЕВОГА	156
---------------	-----

Рачо Стоянов

ОБУЩАРЯТ И НЕЧИСТАТА СИЛА	169
---------------------------------	-----

СЪН	180
-----------	-----

Яна Загорчинова

СПИ Й СЕ	189
ПО ПЪТЯ	198
КАЩАНКА	211

Илиана Владова

БЕЛОЧЕЛОТО КУТРЕ	245
------------------------	-----

Наташа Стоянова

ПИСМОТО

Помощник-епископът отец Фьодор Орлов, благовиден, заоблен, към петдесетгодишен мъж, важен и строг както винаги, с обичайното си вечно изражение на достойнство върху лицето, но крайно уморен, сновеше напред-назад из малкия си салон и напрегнато мислеше само кога най-после гостът му ще си тръгне. Тази мисъл го гнетеше и не го напускаше нито за миг. Гостът му – отец Анастасий,

свещеник в едно от близките села, беше дошъл при него преди около три часа по своя работа, много неприятна и скучна, застоя се и сега, опрял лакът върху дебелия счетоводна книга, седеше в ъгъла до кръглата масичка и макар да минаваше осем вечерта, явно нямаше намерение да си тръгва.

Не всеки знае кога да млъкне и кога да си иде. Често се случва дори някои светски възпитани, уж тактични хора да не усещат, че присъствието им пробужда в уморения или зает домакин нещо като омраза, и че това чувство напрегнато и лицемерно бива скривано и прикривано. А отец Анастасий много добре виждаше и съзнаваше, че неговото присъствие е тягостно и неуместно, че помощник-епископът, който нощес бе отслужил утринната, а по пладне – и обедната литургия, е уморен и иска спокойствие; канеше се ей сега да стане и да си тръгне, но не ставаше, ами продължаваше да седи и сякаш да чака нещо. Той беше към шестдесет и петгодишен старец, твърде съсухрен за възрастта си, костелив и попрегърбен, със старческо изпито лице, със зачервени клепачи и дълъг, тесен като на риба гръб; облечен беше с красиво, светлолилаво, но прекалено широко за него расо (подарък от вдовицата на един наскоро починал млад свещеник), кафтан от сукно с широк кожен колан и калпави ботуши, чийто размер и цвят ясно показваше, че отец Анастасий не ползва галоши. Въпреки сана и почтената му възраст неговите зачервени, леко мътни очи, сивите зеленикави плитчици на тила

и големите плешки на мършавия гръб изразяваха нещо жалко, някаква смазаност и униженост... Той мълчеше, не помръдваше и кашляше така предпазливо, сякаш го беше страх да не би тези звуци да направят присъствието му по-осезаемо.

Беше дошъл при помощник-епископа по работа. Преди около два месеца му бяха забранили да служи до второ нареждане и бяха почнали да го разследват. Доста грехове му се бяха натрупали. Той водеше нетрезвен живот, не се разбираше със свещениците и миряните, небрежно се отнасяше към вписванията и отчетността (в което го обвиняваха формално), а освен това отдавна вече се разнасяха слухове, че срещу пари извършвал непозволени венчавки и продавал на някои чиновници и офицери от града удостоверения за спазени пости. Слуховете упорито не спираха най-вече защото беше беден, с девет деца, които висяха на врата му и бяха същите несретници като него. Синовете му бяха необразовани, разглезени и безделници, а грозните му дъщери не можеха да се омъжат.

Неспособен да се изрази откровено, помощник-епископът сновеше напред-назад или говореше със заобикалки.

– Значи, днес няма да се приберете у дома? – попита той, спря се до тъмния прозорец и провря пръст към заспалото накокошинено канарче.

Отец Анастасий се стресна, изкашля се внимателно и каза набързо:

– У дома ли? Е, няма, Фьодор Илич. Нали знаете, забранено ми е да служа, тогава какво да правя там? Нарочно заминах, че да не гледам хората в очите. Нали знаете, срамота е да не служа. Пък и по работа съм дошъл, Фьодор Илич. Искам утре след разговяването да си поговоря по-обстойно с отец следователя.

– Ясно... – прозя се помощник-епископът.. – А къде сте отседнали?

– У Зявкин.

Отец Анастасий изведнъж се сети, че след около два часа помощник-епископът ще трябва да отслужи Великденската утринна литургия, и така се засрами от неприятното си, притесняващо присъствие, че реши веднага да си тръгне и да остави уморения човек на спокойствие. Старецът стана

да си ходи, но преди да започне да се сбогува, се закашля и изпитателно, с все същия израз на неопределено очакване в цялата фигура загледа гърба на помощник-епископа; по лицето му се изписа срам, плахост и жалка, принудителна усмивка, каквато имат хората, дето не уважават себе си. Замахна някак нерешително и с пресипнал, треперлив смях рече:

– Отец Фьодор, проявете още малко от своята милост и наредете на прощаване да ми донесат... чашка водка!

– Сега не е време да се пие водка – строго каза помощник-епископът. – Срамота е.

Отец Анастасий се сконфузи още повече, засмя се, и забравил за решението да си тръгне, се свлече на стола. Помощник-епископът погледна смутеното му, сконфузено лице, превитото тяло и му дожаля за стареца.

– Ако е рекъл Господ, ще си пийнем утре – каза той с желанието да смекчи строгия си отказ. – Всяко нещо с времето си.

Помощник-епископът вярваше, че хората може да се поправят, но сега, когато го обзе чувството за жал, започна да му се струва, че този следствен, изпит, оплетен в грехове и немощи старец е безвъзвратно обречен, че няма на земята сила, която да изправи гръбнака му, да направи погледа му ясен, да спре неприятния му, плах смях, с който се бе засмял нарочно, за да заглади поне малко отблъскващото впечатление, което прави на хората.

Отец Фьодор възприемаше стареца вече не като виновен и порочен, а като унижен, оскърбен и нещастен; спомни си неговата попадия, деветте деца, мръсните мизерни нари у Зявкин, спомни си хората, които се радват да видят пияни свещеници и гузни началници, и си помисли, че най-доброто, което би могъл да направи сега отец Анастасий, е колкото може по-скоро да умре и завинаги да се махне от този свят.

Чуха се стъпки.

– Отец Фьодор, няма ли да си починете? – попита един бас откъм приемната.

– Не, дяконе, влез.

В салона влезе помощникът на Орлов, дякон Любимов, възрастен човек, плешив по цялото теме, но още як, тъмнокос и с гъсти, черни като на грузинец вежди. Той се поклони на Анастасий и седна.

– Какво хубаво ще ми кажеш? – попита помощник-епископът.

– Че какво хубаво? – отвърна дяконът, помълча малко и продължи с усмивка: – Малки деца – малки ядове, големи деца – големи ядове. Такава стана тя, отец Фьодор, че още не мога да се съвзема. Същинска комедия.

Той пак помълча малко, усмихна се по-широко и рече:

– Днес Николай Матвеич се върна от Харков. Разправи ми за моя Пьотър. Ходих му два пъти на гости, казва.

– И какво ти разправи?

– Разтревожи ме, да го прости Господ. Уж искаше да ме зарадва, ама като се замислих, видях, че няма на какво толкова да се радвам. Че трябва да се натъжа, не да се зарадвам... „Твоят Петрушка, казва, го е ударил на живот, не можеш го стигна вече, казва“. Е, слава богу, казвам. „Обядвах у тях, казва, и го видях как живее. Живее, казва, благородно, по-добре няма накъде.“ То се знае, стана ми интересно и питам: и какво ви поднесоха за обяд? „Първо, казва, риба, нещо като рибена чорба, после език с грах, а сетне, казва, печена пуйка“. Пуйка по пости ли? Голяма радост, няма що, казвам. По Велики пости – пуйка? А?

– Не е много за чудене – каза помощник-епископът и присмехулно присви очи.

И като мушна палците си в пояса, се изправи и каза с тон, с какъвто обикновено изнасяше проповеди или разясняваше на учениците в околийското училище Закон Божи:

– Хората, които не спазват пости, се делят на две различни категории: едните не ги спазват от лекомислие, а другите от неверие. Твоят Пьотър го прави от неверие. Да.

Дяконът плахо погледна строгото лице на отец Фьодор и каза:

– Не стига това, ами има и още... Пораздумахме се, поприказвахме си и научих, че моят син неверник живеел с някаква мадама, с чужда жена. Тя му била и нещо като съпруга, и домакиня, черпи

с чай, гости приема и всичко останало, като венчана. Вече трета година се имал с тая усойница. Същинска комедия. Три години са заедно, а нямат деца.

– Ще рече, че живеят в целомъдрие! – изхихика отец Анастасий и се закашля дрезгаво. – Имат деца, отец дяконе, имат, ама не ги държат у дома! Пратили са ги в някой възпитателен приют! Хе, хе, хе... (Анастасий се закашля.)

– Отче Анастасий, не се обаждайте – строго каза помощник-епископът.

– Николай Матвеич го пита: каква е тая ваша мадама, дето ни сипва от супата? – продължи дяконът и мрачно изгледа превитото тяло на Анастасий. – А той: това е жена ми, казва. Нашият го пита: „Отдавна ли сте венчани?“ И Пьотър му отговаря: венчахме се в сладкарницата на Куликов.

Очите на помощник-епископа метнаха искри и по слепоочията му изби руменина. Освен че беше греховен, Пьотър поначало му бе и антипатичен. Отец Фьдор, дето се казва, му имаше зъб. Помнеше го още като ученик в гимназията, помнеше го добре, защото и тогава му се видя ненормален. Гимназистът Петруша се срамуваше да помага в олтара, докачаше се, когато му говореха на „ти“, като дойдеше, не се кръстеше, но най-вече обичаше да говори много и разпалено, а според отец Фьдор многословието е неприлично и вредно за децата; освен това Петруша се отнасяше с презрение и критично към риболова, а помощник-епис-

копът и дяконът бяха запалени въдичари. Като студент пък Пьотър изобщо не ходеше на черква, спеше до пладне, гледаше хората отвисоко и много обичаше да повдига неудобни и нерешими въпроси.

– Добре де, какво искаш? – попита помощник-епископът, приближи се до дякона и го изгледа сърдито. – Какво искаш? Трябваше да го очакваш! Винаги съм знаел и съм бил сигурен, че твоят Пьотър за нищо не става. Казвал съм ти го и пак ти го казвам. Каквото си посял, сега това ще жънеш. Жъни!

– Че какво толкова съм посял, отче Фьодоре? – тихо попита дяконът, като гледаше помощник-епископа отдолу нагоре.

– Че кой е виновен, ако не ти? Ти си родител, той е твое чедо! Ти трябваше да го наставляваш и да му внушаваш страх от Бога. Трябвало е да го научиш! Знаете да ги родите, а за наставляване не ги наставлявате. Грехота! Много лошо! Срамота!

Помощник-епископът беше забравил, че е умерен, крачеше напред-назад и продължаваше да говори. По голото теме и по челото на дякона избиха ситни капки. Той вдигна гузен поглед към отчето и каза:

– Да не би да не съм го наставлявал, отче Фьодоре? Господи помилуй, нима не съм баща на детето си? Сам знаете, че нищо не съм жалил за него, цял живот съм се старал и съм молил Бога, за да му дам истинско образование. И в гимна-

зията го записах, и частни учители му наемах, и университета завърши. А че не съм успял да му наляя акъл в главата, отче Фьодоре, ами вие преценете, не съм способен на това! Случвало се, като беше студент, да си дойде вкъщи, почна да му внушавам, каквото си знам, ама не ме слуша. Кажа му: „Иди на черква“, а той: „За какво да ходя?“. Почна да му обяснявам, а той: „Защо? За какво?“. Или ме потупа по рамото и рече: „Всичко на този свят е относително, приблизително и условно. Нито аз знам нещо, нито вие нещичко знаете, тате“.

Отец Анастасий се засмя дрезгаво, закашля се и размърда пръсти във въздуха, сякаш понечи да каже нещо. Помощник-епископът го погледна и каза строго:

– Не се обаждайте, отец Анастасий.

Старецът се смееше, сияеше и явно с удоволствие слушаше дякона, сякаш се радваше, че на този свят освен него има и други грешни хора. Дяконът говореше искрено, със съкрушено сърце и чак очите му се просълзиха. На отец Фьодор му дожаля за него.

– Виновен си, дяконе, виновен си – каза той но вече не така строго и разпалено. – Щом си го родил, ще трябва и да го напътиш. Още от малък е трябвало да му дадеш наставления, а вече студент иди го оправяй!

Настана мълчание. Дяконът плесна с ръце, въздъхна и каза:

– Сега аз ще трябва да отговарям за него! – А така!

Помощник-епископът помълча малко, после се прозя, едновременно въздъхна и попита:

– Кой чете „Деяния“?

– Евстрат. Винаги Евстрат ги чете.

Дяконът стана, погледна го умолително и попита:

– Отче Фьодоре, сега какво да правя?

– Каквото щеш прави. Не съм му аз баща, а ти. Ти си знаеш.

– Нищо не знам, отче Фьодоре! Бъдете така добър, научете ме! Вярвате ли ми, душа не ми остана! Не мога ни да спя, ни спокойно да седя, ни празникът ми е празник. Научете ме, отче Фьодоре!

– Напиши му писмо.

– Че какво да му пиша?

– Пиши му, че така не бива. Напиши му го кратко, но строго и обстойно, без да смекчаваш и смаляваш вината му. Длъжен си като родител. Като му пишеш, ще си изпълнил дълга си и ще ти олекне.

– Така е, но какво да му пиша? В какъв смисъл? Аз ще му пиша, а той ще ми отговори: „Защо? За какво? Защо да е грехота?“.

Отец Анастасий отново се засмя пресипнало и помръдна пръсти.

– Защо? За какво? Защо да е грехота? – пискливо се обади той. – Веднъж изповядам един господин и му казвам, че прекомерното упование на Божието милосърдие е грях, а той ме пита: